

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A fizetési meghagyásos eljárásban felmerülő gyakorlati problémákra adott válaszok a
bírói gyakorlat tükrében**

Szerző: Hoszné dr. Nagy Tímea

Eger, 2016. március 28.

Jelen tanulmány célja, hogy áttekintse azon gyakorlati problémák egy részét, amelyek kifejezetten amiatt merülnek fel, hogy a fizetési meghagyásos eljárás a közjegyző előtt indul és perré alakulás után egy másik fórumon a bíróságon folytatódik. A bírói gyakorlat az elmúlt 5 évben a felmerülő kérdésekre reagált, ezeket a döntéseket az adott kérdés tárgyalásánál összegyűjtöttem.

A 2010. július 1. napja után indult és perré alakult fizetési meghagyásos eljárásokat tettem vizsgálatom tárgyává, és az ezen időpont után keletkezett joggyakorlatot tekintettem át.

I. Az iratok megküldése, hiánypótlás és az első tárgyalásra szóló idézés

A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (továbbiakban: Fmhtv.) 38. § (1) és (3) bekezdései értelmében a közjegyző az ellentmondásról szóló értesítésnek a jogosult részére történő kézbesítését követően a fizetési meghagyásos eljárás MOKK rendszerében rögzített iratainak, a MOKK rendszerén keresztül kinyomtatott példányát (a továbbiakban: aktanyomat) megküldi a fizetési meghagyás iránti kérelemben a jogosult által megjelölt bíróságnak. Ha a jogosult nem jelölt meg bíróságot, akkor a közjegyző a hatáskörrel és a Pp. 29., 30. és 40. §-a szerinti illetékességgel rendelkező bíróságnak küldi meg az aktanyomatot.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 318. § (2) bekezdése rögzíti, hogy ha a jogosult a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmében a perré alakulás esetére illetékes bíróságként nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot jelölte meg, vagy az aktanyomatot a közjegyző egyéb okból nem ez utóbbi bíróságnak küldte meg, az ügyet át kell tenni a hatáskörrel rendelkező illetékes bírósághoz, kivéve, ha a bíróság, amelyikhez az aktanyomat érkezett, a pert az (1) bekezdésben foglaltak alapján megszünteti.

A közjegyző a határidőben érkezett ellentmondás beérkezését követően felhívja a felperest, hogy 15 nap alatt tegyen eleget tényállás és bizonyíték előadási kötelezettségének, valamint rója le a peres eljárás hiányzó illetékét a bíróságnál.

Hogyha az előkészítő irat hamarabb érkezik meg a bíróságra, mint az aktanyomat az eljáró bírónak két lehetősége van. Az egyik a közjegyző megkeresése az aktanyomat megküldése miatt, a másik, az akta

nyilvántartásba helyezése.

Itt arra érdemes kitérni, hogy a keresetlevél szerepét a fizetési meghagyás iránti kérelem tölti be, tehát a tényállítási, bizonyíték-előadási és illeték kiegészítés tárgyában született előkészítő irat új keresetként történő lajstromozása szabálytalan (BDT2014.3055.). A gyakorlatban, amennyiben az előkészítő irat hamarabb érkezik meg az adott bíróságra, mint az aktanyomat, a polgári kezelőirodák a közjegyző felhívására benyújtott előkészítő iratot új, peres P. számra iktatják. Az ügyben eljáró bírónak kell azt szem előtt tartania, hogy bár formailag új ügyként került lajstromozásra, de sem a keresetlevél elutasításának, illetve a per megszüntetésének, sem pedig a keresetlevél áttételének nincs helye. Amennyiben a bíróság beszerzi az aktanyomatot, és kiderül, hogy a per egy másik bíróságon folyamatban van vagy volt, akkor az előkészítő iratot ügyviteli úton, átirattal kell megküldeni a másik bírósághoz. A Fővárosi Ítéltábla Gpkf.10.44.140/2014/2. számú végzésében rögzítette azt is, hogy a töretlen bírói gyakorlat szerint a beadvány keresetként történő szabálytalan lajstromozása, fizetési meghagyásos utóiratkénti kezelésének az elmaradása a bíróság érdekkörébe eső ügyviteli tévedésként nem eshet a felperes terhére, a perek tisztességes lefolytatását előíró Pp. 2. § (1) bekezdése szerinti alapelvbe ütközne felperes nemperes eljárás megismétlésére szorítása.

Amennyiben az előkészítő irat és az aktanyomat megérkezett a bírósághoz elsőként azt kell vizsgálni, hogy a felperes eleget tett-e tényállítási, -előadási és illeték lerovási kötelezettségének. Ha igen, akkor a második lépés a hatáskör és illetékesség vizsgálata, ezek bármelyikének hiányában áttételről határoz, egyébként pedig tárgyalást tűz. Nagyon fontos, hogy ha a felperes előkészítő irata hiányos a bíróság a pert megszünteti függetlenül attól, hogy hatáskörrel vagy illetékességgel rendelkezik-e (BDT2011.2586.). Ez az általánostól eltérő rendelkezés, hiszen a „hagyományos” peres eljárásban a bíróságnak először a hatáskörét, illetékességét kell vizsgálnia, ennek hiányában pedig az ügyet áttenni a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz. A Pp. 318. § (2) bekezdése azonban rögzíti az eljáró bíróság permegszüntetési kötelezettségét az áttételről szóló döntés meghozatala előtt és helyett. A jogosult, amennyiben a nyomtatványon nem jelölt meg bíróságot, mindenféleképpen a közjegyző által megjelölt bíróságnál kell benyújtania az előkészítő iratát, akkor is, hogyha az adott bíróság nem illetékes, mert előkészítő irat hiányban a bíróság nem fogja hivatalból vizsgálni az illetékességét és nem fog áttételről sem rendelkezni.

A fizetési meghagyásos eljárásban a perré alakulást követően a hiányos felperesi beadvány esetén véleményem szerint hiánypótlásra nincs lehetőség.

Egyrészt a hiánypótlás a jogintézmény lényegével, a gyors igényérvényesítéssel ellentétes lenne, hiszen a közjegyző felhívása, amely tartalmazza, hogy a felperesnek az illetéket ki kell egészítenie, a tényállításait és bizonyítékait elő kell adnia, valamint megjelöli az ennek elmaradása esetén alkalmazandó permegszüntetést, már egy kvázi hiánypótlásnak tekintendő.

A következő indok a hiánypótlás mellőzése mellett, hogy a Pp. 320. § (1) bekezdése úgy fogalmaz, hogy *az ellentmondás folytán kitűzött tárgyalásra a keresetlevél alapján kitűzött első tárgyalás szabályait, a további eljárásra pedig az elsőfokú eljárásra vonatkozó általános rendelkezéseket - vagy ha annak a 387. § alapján helye van, a Hatodik Rész rendelkezéseit - kell megfelelően alkalmazni.* Eszerint az általános szabályok csak az első tárgyalástól kezdődően lehet alkalmazni, tehát nincs helye hiánypótlásnak.

Harmadrészt a Pp. 318. § (1) bekezdés a) pontja így rendelkezik: *a bíróság a 315. § (1) bekezdésében meghatározott pert megszünteti, ha a jogosult az illetékfizetési, továbbá tényállás-előadási és bizonyíték-előterjesztési kötelezettségét, a közjegyző felhívásának kézbesítésétől számított tizenöt napon belül nem teljesítette.* Egyértelműen fogalmaz a tekintetben, hogy a 15 napos határidő a közjegyző felhívásától számít. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a felperes hiányosan nyújtja be előkészítő iratát, úgy hiánypótlás kiadása nélkül kell a pert megszüntetni.

Itt kell megegyezni, hogy az általános eljárás a per Pp. 318. § (1) bekezdés a) pontjában szabályozott megszüntetése. Van azonban olyan eset is, amikor a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának van helye. Ez akkor fordulhat elő, hogyha a közjegyző a fizetési meghagyás kibocsátását hivatalból elutasította és a jogosult ez után pert kezdeményezett. A másik eset, amikor a közjegyző megszüntette a fizetési meghagyásos eljárást és a jogosult 30 napon túl nyújtotta be a keresetlevelet a bírósághoz (BH2015.163.)

Az is felsorakoztatható az érvek sorában, hogy a Pp. 388. § (2) bekezdése alapján a bíróságnak a tárgyalást úgy kell kitűznie, hogy az első tárgyalási nap az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban, a 318. § (1) bekezdésében meghatározott, a jogosult által beadott iratoknak vagy az aktanyomatnak a bírósághoz való

érkezését követő legkésőbb negyvenöt - a 315. § (2) bekezdésében meghatározott perekben a keresetlevélnek a bírósághoz való érkezését követő legkésőbb hatvan - napon belül megtartható legyen. A negyvenöt napos határidő hiánypótlás kiadása mellett aligha tartható, ha figyelembe vesszük a kézbesítéshez szükséges időt és hozzászámítjuk a tárgyalási időköz meglétét.

A hiánypótlás mellőzésével történő permegszüntetést helyesnek találta a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.353/2012/1. és a 16.Gf.40.086/2012/2. szám alatti végzéseivel elbírált ügyekben.

A hatáskör és illetékesség körében még arra érdemes rámutatni, hogy az ügy megindulását kell figyelembe venni, amely a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem közjegyzőhöz történő megérkezésének időpontja. (Gkk.10.43.102/2012/2.) Ennek két esetben lehet jelentősége egyrészt az összehatártól függő törvényszéki - járásbírósi hatáskör, illetve az egyéb jogszabályon alapuló illetékességi változásoknál.

A Pp. 314. § -hoz kapcsolódó érdekes jogeset a Kúria által Gf.IV.30.510/2011/2. számú végzéssel elbírált ügy. Ebben a felszámolás alatt álló felperesi Kft. az alperes ellen 209.505 Ft tagi kölcsön visszafizetése iránt nyújtott be keresetlevelet a Zala Megyei Bírósághoz. A bíróság a felperes keresetlevelét idézés kibocsátása nélkül elutasította, hivatkozva a Pp. 314. § (1) bekezdésére. A felperes fellebbezését arra alapította, hogy a Pp. általános hatásköri szabályaihoz képest a Cstv. 40. § (1) és (2) bekezdései, valamint a 6. § (1) bekezdése speciális szabályt állapít meg és a perre hatáskörrel az adós székhelye szerint illetékes megyei bíróság rendelkezik.

A Kúria végzésében kifejtette, hogy a bíróság helyesen döntött a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításáról, mert az egymillió forint alatti követelések esetén az általánostól eltérő eljárás alkalmazásának kizárólag a 314. § (1) bekezdésében felsorolt jogcímeknek (munkaviszony, közszolgálati jogviszony, közalkalmazotti jogviszony etc.) van jelentősége a tagi kölcsön pedig ott nem szerepel. A Cstv. vagy más törvény hatásköri szabályai a már perré alakult eljárásokban alkalmazható, a Pp. 314. §-a azonban a pert megelőző közjegyzői eljárásokra írja elő a kötelező igénybevételt.

Szintén a Pp. 314. §-hoz kapcsolódik a Szegedi Ítéltábla által BDT2015.3373. szám alatt közzétett döntése is. Ebben az ügyben a felperes 61.313 Ft váltókövetelés és késedelmi kamatainak megfizetése iránt nyújtott be keresetlevelet a Szegedi Törvényszékhez. A bíróság a felperes keresetlevelét idézés

kibocsátása nélkül elutasította a Pp. 130. § (1) bekezdés c) pontja alapján. A felperes a végzés ellen benyújtott fellebbezésében kifejtette, hogy *a váltóper tárgyához fűződő kiemelten fontos társadalmi, igazságügyi, illetve közérdek indokolja a váltóper Szegedi Törvényszék mint perbíróság általi tárgyalását, tekintet nélkül arra a körülményre, hogy a megállapítható pertárgyérték nem éri el a Pp. 24-25. §-a szerint számított összeget.*

A Szegedi Ítéltábla a felperes fellebbezését nem találta alaposnak és kifejtette, hogy a jogalkotó a váltóperes esetében nem alkalmazott különleges, az általánostól eltérő szabályozást, így az egymillió forintot el nem érő, lejárt követelés kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesítendő.

A perré alakulás körében a bíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy a kötelezett ellentmondása határidőben érkezett-e, és a közjegyző a perré alakulás szabályai szerint járt-e el. Itt azt kell kiemelni, hogy az ellentmondás benyújtására nyitva álló határidő leteltét követő napon a fizetési meghagyás a törvény erejénél fogva emelkedik jogerőre, a közjegyző csak megállapítja és rávezeti a fizetési meghagyásra a jogerő időpontját. A Pécsi Ítéltábla Pkf.VI.20.098/2013/2. számú végzésében - BDT2013.2903. - rögzítette, hogy a ha a közjegyző a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése ellenére a perré alakulás szabályai szerint jár el, a bíróságnak a pert meg kell szüntetnie, mert a peres követelés tárgyában keletkezett jogerős fizetési meghagyás olyan pergátló akadály, amelynek észlelése az eljáró bíróságnak a per minden szakaszában feladata.

A jogi képviselő által benyújtott fizetési meghagyást követő perben az idézés, értesítés kézbesítésének gyakorlata jelenleg nem egységes. Van olyan bíróság, amely a jogi képviselőnek, van amely a félnek és van amely mindkettőnek kézbesíti az első tárgyalása szóló idézést és a felhívást, tájékoztatást.

Ketté kell választani azokat az eljárásokat, ahol a jogi képviselet kötelező, illetve ahol nem.

Az Fmh. törvény nem ismeri a jogi képviselet kötelező eseteit. A jogosult a kérelmét benyújthatja papír alapon, illetve szóban, a jogi képviselővel eljáró jogosult azonban csak elektronikus úton. Ennél több kikötést azonban az Fmh. törvény nem tesz.

A Pp. 73/A. § rendelkezik a jogi képviselet kötelező eseteiről. Ezeket összevetve a fizetési meghagyással

indítható pertípusokat van olyan eset, amely fizetési meghagyás útján is indulhat. Ilyen a törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozó azon vagyoni jogi per, amely esetében a per tárgyának értéke a harmincmillió forintot meghaladja. De ide tartoznak például a szerzői és szomszédjogi, iparjogvédelmi perek, a nemzetközi áru fuvarozási vagy szállítmányozási perek, amelyeknél egymillió forint összeghatárig a követelés kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesíthető.

A probléma abban rejlik, hogy a fizetési meghagyásos úrlaphoz az Fmhtv. 10. § (4) bekezdése alapján meghatalmazás nem csatolható, azt vagy a beadványra kell fellevezetni, vagy a nyomtatványnak tartalmaznia kell a meghatalmazott azon nyilatkozatát, hogy meghatalmazással rendelkezik. Mivel nincs becsatolva meghatalmazás, értelemszerűen az aktanyomat megérkezésekor azt a bíróság nem tudja automatikusan megvizsgálni.

Figyelemmel arra, hogy a fizetési meghagyás benyújtásának ugyanaz a hatálya, mint a keresetlevél benyújtásának, kötelező jogi képviselő esetén a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy az eljárás megindulásától kezdődően a felek rendelkeztek-e jogi képviselővel. Amennyiben a közjegyző perré alakította az eljárást azzal a közjegyző előtti eljárás lezárult, így a bíróság azt már nem vizsgálja, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztésekor a felek rendelkeztek-e jogi képviselővel.

A Fővárosi Ítéltábla Pf.8.20.517/2012/3. szám alatt meghozott végzésében a következő tényállást állapította meg. Az Artisjus Magyar Jogvédő Iroda Egyesület felperes fizetési meghagyás kibocsátását kérte az alperessel szemben 91.721 Ft és járulékaik iránt. Az alperes ellentmondása folytán az eljárás perré alakult, amelyben az elsőfokú bíróság a felperes keresetét mind jogalapjában, mind pedig összességében alaposnak találta.

Az ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést és hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett, mert nem hívta fel az alperes figyelmét a Pp. 73/A. § (1) bekezdés b) pontjára és a 73/B. § (1) bekezdésére, amely szerint a jogi képviselő kötelező az előtte folyó eljárásban. Az alperes előadta, hogy a per folyamán nem volt jogi képviselője, mert az általa adott meghatalmazás csak a fizetési meghagyásos eljárásra terjedt ki.

A Fővárosi Ítéltábla végzésében rögzítette, hogy az elsőfokú bíróságnak tájékoztatnia kellett volna az

alperest a kötelező jogi képviseletről és fel kellett volna hívnia a jogi képviselőnek adott meghatalmazás csatolására.

Kötelező jogi képviselet hiányában is az jelenti a gyakorlati nehézséget, hogy ha az egyik vagy mindkét fél jogi képviselővel járt el a közjegyző előtti eljárásban a bíróság a felhívását, idézését kinek adja ki.

Az Fmhtv. 11. § (3) bekezdése értelmében, amennyiben az ellentmondást jogi képviselő nyújtja be, az kizárólag elektronikus úton történhet.

A felperes esetében könnyebb a helyzet, hiszen a közjegyző felhívását követően személyesen vagy jogi képviselője útján benyújtja a tényállításait, bizonyítékait tartalmazó okiratát. Ebből már kiderül - a fizetési meghagyásos eljárásban történetektől függetlenül is -, hogy ki jár el, az idézést eszerint vagy maga a felperes vagy a jogi képviselő kapja. Nem mulaszthatja el azonban a bíróság felhívni a felperest a jogi képviselőnek adott meghatalmazás csatolására, annak mindenféleképpen az iratok között kell szerepelnie.

Amennyiben az aktanyomathból az derül ki, hogy az alperes jogi képviselővel járt el, véleményem szerint az a helyes eljárás, hogyha a bíróság a felet idézi, míg az eljáró jogi képviselőt értesíti a tárgyalásról. Az sem feltétlenül rossz megoldás, hogyha mind az alperes, mind az eljáró jogi képviselő idézést kap, az viszont nem helyes, hogyha csak a jogi képviselő kap idézést, hiszen a bíróság nem lehet biztos abban, hogy a fél meghatalmazása kiterjed a bírósági eljárásra is.

A Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.100/2014/3. számú ítélete szerint nem sért eljárási szabályt a bíróság akkor, ha írásbeli, a per vitelére szóló meghatalmazás hiányában az alperest idézi a tárgyalásra annak ellenére, hogy az ellentmondást jogi képviselő útján terjesztette elő. A megállapított tényállás szerint a kötelezett jogi képviselő útján terjesztette elő ellentmondását a közjegyző előtti eljárásban. Ezt követően a perré alakult eljárásban a bíróság az alperesnek kézbesítette idézését és a szükséges tájékoztatást. Az alperes az eljárás folyamán nyilatkozatot nem tett, a tárgyaláson nem jelent meg. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen azzal nyújtott be fellebbezést, hogy mivel a fizetési meghagyással szembeni ellentmondását jogi képviselője útján terjesztette elő, ezért az elsőfokú bíróságnak a Pp. 97. §-a alapján a tárgyalásra szóló idézést és a keresetlevelet az alperesi jogi képviselő számára kellett volna kézbesítenie. Az ítéltábla az alperes fellebbezését alaptalannak ítélte.

A Fővárosi Ítéltábla Pf.8.20.517/2012/3. számú végzésével elbírált ügyben kimondta, hogy a bíróságnak kétséget kizáróan meg kell győződnie arról, hogy a fizetési meghagyásos eljárásban adott meghatalmazás kiterjed-e a peres eljárás vitelére. Ennek érdekében a bíróságnak fel kell hívnia a feleket - a jogesetben elbírált ügyben az alperest - a meghatalmazás csatolására.

Ehhez a problémakörhöz kapcsolódik, hogy a kísértékű perek esetén a bíróságnak nem elég a felperes előkészítő iratát és az idézést kézbesíteni, hanem ezen túl a Pp. 388. § (1) bekezdés szerint *a bíróság a feleket a tárgyalásra szóló idézésben tájékoztatja arról, hogy a pert ezen Rész rendelkezései szerint bírálja el. A tájékoztatásnak ki kell terjednie arra, hogy a feleknek megjelenési és nyilatkozattételi kötelezettségük van, ezek, valamint az egyes eljárási - különösen a bizonyítási indítványok előterjesztésére, a keresetváltoztatásra, a viszontkereset-indításra és a beszámítási kifogás előterjesztésére vonatkozó - határidők elmulasztása milyen jogkövetkezémményel jár.*

A kísértékű pereknél a bíróságnak fokozott figyelmet kell fordítania a képviseleti jogosultságra a felhívások, idézések kézbesítésére.

II. A fizetési meghagyás kibocsátása kapcsán felmerülő probléma

A peres úton érvényesíthető, egymillió forint összeget el nem érő, lejárt pénzkövetelések esetén is tapasztalható némi nehézség, amely inkább az ügyfeleket érintő probléma, mint a bíróságok által megoldandó feladat.

A Pp. 314. § (1) az egymillió forint alatti pénz fizetésére irányuló lejárt követelések fizetési meghagyásos eljáráson kívüli érvényesítésének három esetét teszi lehetővé.

Az első a Pp. 127. §-ban meghatározott mód, amely különösebb magyarázatot nem igényel. Ekkor a felperes és az alperes együtt megjelennek a bíróságon, ahol a keresetet jegyzőkönyvbe mondják és a bíróság a pert azon nyomban tárgyalja.

A második a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított per. Ezekben a perekben a

tervezési, építési, kivitelezési szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés érvényesítése iránti keresetet a felperes az érvényesíteni kívánt jog alapjául a TSZSZ szakvéleményére hivatkozva indítja meg.¹

A harmadik esetkör pedig amikor a követelés munkaviszonyból, közalkalmazotti jogviszonyból, közszolgálati jogviszonyból, szolgálati jogviszonyból, szövetkezeti tag munkaviszony jellegű jogviszonyából és a bedolgozói jogviszonyból ered. Ezen esetkör értelmezésében rejlik némi nehézség. A Pp. szöveg alapján csak fizetési meghagyás útján érvényesíthető az 1 millió forintot meg nem haladó lejárt pénzkövetelés ha az nem munkaviszonyból, közalkalmazotti jogviszonyból ered. Gyakran felmerülő probléma, hogy az ügyfél pár ezer, vagy tízezer forintos elmaradt munkabér iránti igénye van a munkáltatóval szemben, és a közjegyző nem bocsátja ki a fizetési meghagyást hivatkozva a Pp. 314. § és az Fmhtv. 3. § rendelkezéseire. A Pp. 314. § (1) bekezdésének helyes értelmezése szerint a munkaviszonyból származó pénzkövetelések nem csak fizetési meghagyás útján érvényesíthetőek, tehát nincs meg az a kényszer, amely a többi követelésnél. A helytelen közjegyzői gyakorlat alapja lehet az Fmhtv. 3. § (2) bekezdés b) pontja, amely úgy rendelkezik, hogy a fizetési meghagyás kibocsátására csak akkor kerül sor, hogyha a pénzkövetelés nem munkaviszonyból, közalkalmazotti jogviszonyból, etc. ered.

Az Fmhtv. 3. § (4) bekezdése teszi aztán helyre a kibocsátás körét azzal, hogy rögzíti, csak abban az esetben nem bocsátható ki munkaviszonyból származó lejárt pénzkövetelés iránt a fizetési meghagyás, amennyiben az *a jogviszony keletkezésével, módosulásával, megszűnésével, a munkaviszonyból származó kötelezettségnek a munkavállaló által történt vétkes megszegése miatt alkalmazott jogkövetkezmény, illetve fegyelmi vétség miatt alkalmazott jogkövetkezmény.*

Téves tehát az a közjegyzői álláspont, amely szerint egyáltalán nem lehet fizetési meghagyás útján érvényesíteni a fenti követeléseket.

III. Több kötelezett az eljárásban

Ha több kötelezett szerepel - vagy kellene, hogy szerepeljen - a fizetési meghagyásos eljárásban a bíróságoknak igen körültekintően kell eljárniuk.

¹Nagykommentár a polgári perrendtartás 368/P. §-hoz

Az Fmhtv. 21. § (1) bekezdése szerint *a kérelem a kötelezett ellen fennálló több követelés tekintetében, valamint több kötelezett ellen fennálló azonos követelés tekintetében együttesen is előterjeszthető, a Pp. 51. § c) pontját azonban nem lehet alkalmazni. Több kötelezett ellen fennálló követelés esetében az egyes kötelezetteket terhelő összegeket határozottan meg kell jelölni, egyetemleges kötelezettség esetében pedig a kérelemben ennek tényét kell feltüntetni. E rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni arra az esetre, ha a kérelmet több jogosult terjeszti elő.*

Az Fmhtv. 28. § (3) bekezdése ezt azzal egészíti ki, hogy *ha több kötelezett ellen kibocsátott fizetési meghagyás esetében a kötelezettek egyike terjeszt elő ellentmondást, ennek hatályára a Pp. 52. és 53. §-a megfelelően irányadó.*

A Pp. 51. § a) pontja azt az esetet rögzíti, *ha a per tárgya olyan közös jog, illetőleg olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, vagy ha a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne.* Ekkor egységes vagy kényszerű pertársaságról beszélünk és bármelyik pertárs perbeli cselekményei - az egyezséget, az elismerést és a jogról való lemondást kivéve - arra a pertársra is kihatnak, aki valamely határidőt, határnapot vagy cselekményt elmulasztott, feltéve, hogy mulasztását utóbb nem pótolta.

A Pp. 51. § b) pontja alapján *több felperes együtt indíthat pert, illetőleg több alperes együtt perelhető, ha a perbeli követelések ugyanabból a jogviszonyból erednek.* Ez az egyszerű pertársaság, ekkor egyik pertárs cselekménye vagy mulasztása sem szolgálhat a többi pertárs előnyére vagy hátrányára.

A gyakorlat azt mutatja, hogy az eljáró közjegyzők több kötelezett esetén mindegyikük esetében megállapítják a perré alakulást és valamennyiük felhívását követően megküldik az aktanyomatot a bíróságnak.

A bíróságnak minden egyes ügyben körültekintően kell vizsgálnia, hogy az adott kötelezetti pertársaság egyszerű vagy kényszerű pertársaság-e. A pertársaság egy alanyi keresethalmazat, amikor az alperesi oldalon többen szerepelnek. A leglényegesebb különbség a kétféle pertársaság között abban rejlik, hogy addig amíg az egységes/kényszerű pertársaságnál a per tárgya csak valamennyi érdekelt perben állásával dönthető el és bármelyik pertárs perbeli cselekménye kihat a többi pertársra is, az egyszerű pertársaságnál nincs közös kötelezettség, de a jogok és kötelezettségek ugyanabból a jogviszonyból

erednek. Ez utóbbi pertársaságnál az egyes pertársak cselekményeit a bíróság egymástól függetlenül bírálja el.

A bírói gyakorlat kimunkált számos egységes és egyszerű pertársaságot, amelyek közül a fizetési meghagyásos eljárás sajátosságait tekintve csak néhány jöhet szóba. A legtipikusabb a fizetési meghagyásos eljárásokban érintett egységes pertársaság a gazdasági társaság és tagjainak együttes kötelezettségén alapuló követelés (KGD.1996.282., BH1997.253.). De megemlíthetjük példaként azt is, hogy a *házastársak között az általuk a házastársi vagyonközösség körében kötött jogügyletből eredő jogvitában egységes pertársaság keletkezik* (BH1978. 251.). Egyszerű pertársaságot alkot ezzel szemben az adós és a készfizető kezes.

Itt azt érdemes kiemelni, hogy az egyetemleges kötelezettség önmagában még nem jelent kényszerű pertársaságot. Vizsgálni kell az ellentmondás tartalmát.

A probléma kettős. Az első, amikor egyszerű pertársaságról beszélünk és az egyik kötelezett él csak ellentmondással, de a közjegyző valamennyi kötelezettre perré alakítja az eljárást. A bíróságnak észlelnie kell, hogy egyszerű pertársaságról van szó, és azt is, hogy ebben az esetben a kötelezett ellentmondása nem hat ki a többi kötelezettre, tehát, aki nem élt ellentmondással arra nézve a jogerő beállt, így a pert velük szemben meg kell szüntetni.

Ezzel kapcsolatban kérdésként merül fel, hogy kell-e alakszerű, fellebbezhető végzést hozni a per megszüntetéséről, vagy elegendő egy pervezető végzésben megállapítani, hogy bizonyos kötelezettekkel szemben az eljárás nem alakult perré. A BDT2013.2903. rögzíti, hogy ha a közjegyző a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése ellenére a perré alakulás szabályai szerint jár el, a bíróságnak a pert meg kell szüntetnie. Mivel a fizetési meghagyás a törvény erejénél fogva emelkedik jogerőre a közjegyzőnek azzal kell visszaküldeni a fizetési meghagyást, hogy az adott kötelezettre nézve lássa el jogerősítő záradékkal.

A másik eset, amikor kényszerű pertársaság van, de a fizetési meghagyásos eljárást nem minden kötelezettel szemben indította meg a jogosult és így csak az érintett kötelezett lesz a perré alakult ügy alperese. Ekkor miután a bíróság észlelte, hogy kényszerű pertársaságról van szó, permegszüntetés terhével fel kell hívnia a felperest, hogy vonja perbe azokat, akiknek perben állása kötelező. A

perbevonásra nyitva álló határidő elteltével a bíróság a pert megszüntetheti.

IV. A közjegyző által a fizetési meghagyásos eljárásban engedélyezett költségkezdvezmény kapcsán a bíróság teendője a peres eljárás befejezésekor

A közjegyző által engedélyezett költségfeljegyzési jog a fizetési meghagyásos eljárás megindításával kapcsolatos díj előlegezése alóli mentességet jelenti és nem annak viselése alóli mentességet. A bíróságnak az eljárást befejező határozatában rendelkeznie kell a feljegyzett költségnek a MOKK részére történő megfizetéséről.

A gyakorlatban legtöbbször felmerülő probléma, hogy az aktanyomatból nem derül ki, hogy a közjegyző költségfeljegyzési jogot engedélyezett a jogosultnak, így arról a bíróságnak nincs tudomása ezáltal nem is rendelkezik annak megfizetéséről. Amennyiben a bíróság elmulasztja a rendelkezést a közjegyző által feljegyzett költségről az csak kiegészítő ítélettel orvosolható és az ügy újabb tárgyalásával jár.

Fontos kiemelni, hogy a fizetési meghagyásos eljárásban csak részleges vagy teljes költségfeljegyzési jog engedélyezhető, az Fmhtv. 48. § alapján. A perré alakulást követően a bíróság engedélyezhet ugyan a félnek teljes személyes költségmentességet is, ez azonban a fizetési meghagyásos eljárásra nem terjed ki, az ott feljegyzett költséget a feleknek pervesztességük - pernyertességük arányában viselniük kell. A bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet nem alkalmazható a közjegyzői eljárásra.

Felhasznált jogszabályok

1., A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (Fmhtv.)

2., A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.)

Vonatkozó és felhasznált bírói gyakorlat:

BDT.2011.2586., BDT2014.3055., BH2015.163., BDT2013.2903., BDT2015.3373., KGD1996.282.,
BH1997.253., BH1978.251., Pf.8.20.517/2012/3., Gkk.10.43.102/2012/2., 3.Pf.20.353/2012/1.,
16.Gf.40.086/2012/2., Gf.IV.30.510/2011/2., Pkf.VI.20.098/2013/2., Gpkf.10.44.140/2014/2.,
8.Pf.20.100/2014/3.